השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צה.

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו. כמו שפרט לך הכתוב (דברים כג) בחורים שור וחמור דמדאיצטריך למיכתב יחדו שמעינן דאי לא כתביה הוה משמע שלא יחרוש לא בשור ולא בחמור. ואביו ואמו קלל דרש ליה בסנהדרין (דף פה:) להכיא את המקלל לאחר מיתה: **סברא הוא.** דנשבר בלא מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא: **תאמר בגניבה ואבידה דאפשר למיטרח ואתויי.** ואיכא למימר יחזור בעלים אחריה אולי תמצא: **תשובה.** פירכא: **מאי אין לו עליו תשובה.** מאי יש לו לתנא להשיב דאיצטריך לתנא דאשמועינן דאינה תשובה: **בטוען טענת לסטין מזויין.** דלענין מיפטר בתשלומין הוי אונס וטוען טענת גנב הוי לענין כפל אם נשבע ונאו עדיס שהיא אנלו תאמר בשואל שאינו בא לידי כפל דכי טענין ואמר לסטיס מזויין בא עלי ונטל מחייב את עצמו בקרן: **אפ"ה.** אין זו תשובה דקרנא דמחייבת ליה לשואל מכי טענין לסטיס מזויין נטלה ואפילו לא נשבע לשקר עדיפא להיות חמורה מש"ס הבא לידי כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן: **גולן הוא.** ואפי' נשבע ש"ס על כך לשקר ומצא שהיה אנלו לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגונב או בפוטר עצמו בטענת גנב שאומר נגנבה ממני ונשבע ונאו עדיס ואין זאת אלא בש"ח שפטור בגניבה: **אשכחן לחיוב.** גניבה ואבידה בשואל למחייב בשאין בעליו עמו: **לפטור מנלן.** שאם בעליו עמו פטור: **גמר מש"ס.** מה ש"ס בבעלים פטור בגניבה ואבידה אף שואל בבעלים פטור: **גמרי חיובא דש"ס.** דהיינו גניבה ואבידה: **מחיובא דשואל.** משמורה ומתה דשואל: **מה לש"ס.** דין הוא שיהא בבעלים פטור אף על הגניבה ואבידה אע"פ שאינו אונס שכן היקל בו הכתוב לפוטרו משמורה ומתה שלא בבעלים: **תאמר בשואל.** שיפטר בבעלים על גניבה ואבידה שהרי החמיר בו למחייבו על שמורה ומתה שלא בבעלים: **אלא גניבה ואבידה בשואל מנלן.** כלומר אלא היכי ילפינן לה בבעלים לפטור גניבה ואבידה בשואל למחייבא שלא בבעלים מנלן דילפינן מש"ס וכיון דמהתם ילפינן דיו לנא מן הדין להיות כנדון דהיינו שואל דילפינן מחיובא מק"ו משומר שכר להיות כעין ש"ס מה להלן בבעלים פטור דהא ילפת ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאן בבעלים פטור: **למאן דלים ליה דיו.** ר' טרפון בפרק כילד בב"ק (דף כה.):

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו (דברים כג) בחורים שור וחמור דמדאיצטריך למיכתב יחדו שמעינן דאי לא כתביה הוה משמע שלא יחרוש לא בשור ולא בחמור. ואביו ואמו קלל דרש ליה בסנהדרין (דף פה:) להכיא את המקלל לאחר מיתה: **סברא הוא.** דנשבר בלא מת נמי מחייב דהוה ליה קטלה פלגא: **תאמר בגניבה ואבידה דאפשר למיטרח ואתויי.** ואיכא למימר יחזור בעליה אחריה אולי תמצא: **תשובה.** פירכא: **מאי אין לו עליו תשובה.** מאי יש לו לתנא להשיב דאיצטריך לתנא דאשמועינן דאינה תשובה: **בטוען טענת לסטין מזויין.** דלענין מיפטר בתשלומין הוי אונס וטוען טענת גנב הוי לענין כפל אם כפר ונשבע על כך לשקר ואם אמת אמר פטור מן הקרן: **גולן הוא.** ואפי' נשבע ש"ס על כך לשקר ומצא שהיה אנלו לא מחייב כפל שאין כפל אלא בגונב או בפוטר עצמו בטענת גנב שאומר נגנבה ממני ונשבע ונאו עדיס ואין זאת אלא בש"ח שפטור בגניבה: **אשכחן לחיוב.** גניבה ואבידה בשואל למחייב בשאין בעליו עמו: **לפטור מנלן.** שאם בעליו עמו פטור: **גמר מש"ס.** מה ש"ס בבעלים פטור בגניבה ואבידה אף שואל בבעלים פטור: **גמרי חיובא דש"ס.** דהיינו גניבה ואבידה: **מחיובא דשואל.** משמורה ומתה דשואל: **מה לש"ס.** דין הוא שיהא בבעלים פטור אף על הגניבה ואבידה אע"פ שאינו אונס שכן היקל בו הכתוב לפוטרו משמורה ומתה שלא בבעלים: **תאמר בשואל.** שיפטר בבעלים על גניבה ואבידה שהרי החמיר בו למחייבו על שמורה ומתה שלא בבעלים: **אלא גניבה ואבידה בשואל מנלן.** כלומר אלא היכי ילפינן לה בבעלים לפטור גניבה ואבידה בשואל למחייבא שלא בבעלים מנלן דילפינן מש"ס וכיון דמהתם ילפינן דיו לנא מן הדין להיות כנדון דהיינו שואל דילפינן מחיובא מק"ו משומר שכר להיות כעין ש"ס מה להלן בבעלים פטור דהא ילפת ליה בהיקשא דילמד עליון מתחתון אף כאן בבעלים פטור: **למאן דלים ליה דיו.** ר' טרפון בפרק כילד בב"ק (דף כה.):

וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון. גניבה ואבידה דשומר שכר מחיובא דשואל מה שמורה ומתה דשואל בבעלים פטור אף חיובא דשומר שכר בבעלים פטור. ותחתון מעליון מה שומר שכר חייב בגניבה ואבידה שלא בבעלים אף שואל כן ומה ש"ס בבעלים פטור אף שואל כן ואין משיבין על ההיקש: **פשיעה בבעלים.** אחד מן השומרים שפשע כשהיו בעלים במלאכתו: **מקרא.** אם בעליו עמו (שמות כב): **נדרש לפניו.** משומר שכר בהיקשא: **ולא לפני פניו.** אש"ח בפרשיות של ש"ח ושל ש"ס לא איתקש ביו"ו יתירה דלא כתיב וכי יתן כש"ס: **אש"ח.** דכתיבא ביה פשיעה על כל דבר פשע[1]: **לחיובא.** למייבו שלא בבעלים בפשיעה: **אבל לפוטרו לא.** כלומר אפי' בש"ס ושואל לא הוי פטור דכי גמרינן פשיעה בבעלים בש"ס ובשואל בק"ו משומר חנם דחייב לגמרי הוא כין בבעלים כין שלא בבעלים דכי כתיב אם בעליו עמו[2] אהנך חיובי דכתיב אבל אפשיעה דלא כתיבא בהו בהדיא לא שנא בבעלים ל"ש לא בבעלים: **מקרא נדרש.** בסמיכות הפרשיות ואע"פ שאין היקש מפורש בהן: **השואל את הפרה** גרסינן בתרוייהו. ולא גרס' השוכר גבי פרה אלא גבי בעלים: **ואילו שומר חנם דפרה לא קתני.** בבעלים פטור משום דחיוביה ליתיה אלא בפשיעה ופשיעה לא פטר בה בבעלים דכתיבא

דאפשר למיטרח ואתויי. ומ"ת ונילף משמורה וי"ל דשמורה לא אפשר כולי האי למיטרח ואתויי: **שואל שחייב** בשבורה ומתה. פירי' בהכומס (ב"ק דף נז: ד"ה לא) **ובהמפקיד** (לעיל דף מא: ד"ה קרנא): **הניחא** למאן דאית ליה דיו. תימה דבפרק כילד הרגל (ב"ק דף כה.[1]) מוכח דהיכא דלא מיפרק ק"ו דלב"ע אמרינן דיו והכא לא מיפרק[2] וי"ל משום דהתם ס"ד מעיקרא דפליגי אפי' היכא דלא מיפרק קאמר הניחא כו' וה"ג אשכחן לעיל בפ"ק (דף טו:) ובהמקבל (לקמן דף קי:) דקאמר הניחא למ"ד דמאי לוקח מסלק ליה לבע"ח אלא למ"ד דלא מאי מסלק לי' מאי איכא למימר והיינו רמי בר חמא דסבר מעיקרא בריס מי שהיה נשוי (כתובות דף לא:) למימר דלא מאי מסלק ליה ולא קאי הכי ואפילו הכי קאמר אלא למ"ד כו': **וי"ו** מוסיף על ענין ראשון. והשתא לא צריך תו ק"ו לחייב שואל בגניבה ואבידה משומר שכר: **איתמר פשיעה בבעלים.** פסק ר"ח דפטור מטעם דכל היכא דפליגי רב אחא ורבינא הלכה כדברי המיקל אף על גב דהוי מומרא לגבי מפקיד מכל מקום משיב קולא לפטור המוחזק כדאמרי' ספק ממונא לקולא ויש להביא ראי' לדבריו דבפ' העור והרוטב (חולין דף קיח:) פליגי רב וריבי יוחנן וסבר רבי יוחנן דמקרא נדרש לפניו ולפני פניו וקיימא לן כר' יוחנן ומיהו למאי דמוקי התם דפליגי בסברא אין ראיה ועוד דאפשר למ"ד מקרא נדרש לפניו או אין נדרש לא אמרינן כן בכל מקום ומה שהקשה בהאומנין (לעיל דף פא.) וכן לקמן בפירקין (דף לז.) אלא למ"ד פשיעה בבעלים חייב אמאי איכסיף לא משום שכן הלכה אלא שלא יקשה לדידיה מאמוראים לאשויים: איכעית

[1] ב"ק נז:, ב) [ברכות כג:], ג) [ב"ק נז. וש"נ], ד) [יבמות כ. וש"נ], ה) [מכ' לעיל פא. ולקמן מ:], ו) [שבת לב: וש"נ], ז) [שמות כב], ח) [שם], ט) [שם], י) [ניטין סג: וכשאר דיכתי].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הניחא וכו' וי"ל משום. עיין בתוספות ריש"ס פימן (ע"ב) [רעט]:

מוסף רש"י

עד שיפרוט לך הכתוב יחדו. כדרך שהיה לך לפרוט בכלאים שכתוב לא תחרוש בשור ובחמור ופרט בו יחדיו, שלא תאמר תאמר לחרוש בשור לבדו ובחמור לבדו (סנהדרין כו.) מדפרט לך שמצא מיעה דאי לא הוי יחדיו הוה משמע שור לבדו וחמור לבדו. ויהא אביו דריסא דרשינן נמי לו אביו לו אמו, ופיפא לאתויי לאחר מיתה (שם פה:). אין לי. שיהא שואל חייב, אלא בשבורה ומתה. שהן אונס (ב"ק נז:). ומה שומר שכר שפטור משבורה ומתה. דכתיב כיה יומת לו נשבר לו נשבה, וכתיב בתריה שבועת ה' תהיה בין שניהם, חייב בגניבה ואבידה. דכתיב ביה אם גנב יגנב וגו' (שם). מה לשומר שכר שכן משלם תשלומי כפל כו'. תאמר בשואל שאין בו כפל לעולם, דהא מיחייב בתחומין, דכתיב ונשבר לו מת, וכי נמי טענין לפטים מזיין נטלו הימנו הוה מיחייב נפשיה בקרנא, ומי שאינו בא לגנוב את הקרן לא יהלם כפל (שם). קרנא דשואל עדיפא. שואל בדרך שמתחייב בשבורה ומתה בלא סוס שבועת שקר, משומר שכר שפטור עליהן, ואע"פ שיש בשומר שכר כפל בטוען טענת לסטים מזיין, לין זה חומר, דכפל איני בשומרין על שקבע בשקר שנגנבה הימנו ואמר כן בלו עדים בפרק הגיזה (שם:) הלכך קנסא משום שבועה הוא דקנסיה רחמנא (שם). לסטים מזויין גזלן הוא. וטענת אונס פטר נפשיה יכפל בטוען טענת גנב הוא דכתב ביה רחמנא דכתיב וגנב מבית האיש (שם נז:). פשיעה בבעלים כו' חד אמר חייב. אלא נאמרה פטור בבעלים אלא בשואל ושומר שכר, שחיובן בלא פשיעה, אבל שומר חנם שחיובו אינו אלא בפשיעה אינו פטור משום בעליו עמו, דאילו ובפשע (לעיל פא.).

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ח מ' מהלכות שמירות הל' ג וסי' מהל' שאלה ופקדון הלכה ח עמג עמין פט טוש"ע ח"מ סי' שמו סעי' ח:

תורה אור השלם

1 וכי ישאל איש מעם רעהו ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם: שמות כב יג
2 אם בעליו עמו לא ישלם אם שכיר הוא בא בשכרו: שמות כב יד

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com